

Muilperen

Ander werk van Maria Stahlie

Annie Romeinprijs 2005

Unisono (roman, 1987)

Verleden hemel toekomst (verhalen, 1988)

In de geest van de Monadini's (verhalen, 1989)

De Sterfzonde (roman, 1990)

De vlinderplaag (roman, 1992)

Het beest met de twee ruggen (roman, 1994) Nominatie

AKO Literatuurprijs en Libris Literatuur Prijs

Honderd deuren (roman, 1996) Multatuliprijs

Zondagskinderen (verhalen, 1999) Nominatie Generale

Bank Literatuurprijs

De lijfarts (roman, 2002) Nominatie Anna Bijns Prijs

Galeislaven (verzamelde verhalen, 2004)

Sint-Juttemis (roman, 2005)

Het woeste gevecht (essays, 2008)

Boogschutters (roman, 2008)

Scheerjongen (roman, 2011)

Egidius (roman, 2014)

De middelste dag van het jaar (roman, 2017)

Maria Stahlie

Muilperen

Amsterdam · Antwerpen
Em. Querido's Uitgeverij BV

2022

De auteur ontving voor het schrijven van dit boek een
projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Copyright © 2022 Maria Stahlie
Voor overname kunt u zich richten tot Em. Querido's Uitgeverij BV,
Weteringschans 259, 1017 XJ Amsterdam.

Omslag Nanja Toebak
Omslagbeeld Romolio Tavani/iStock
Foto auteur Tom Feenstra

ISBN 978 90 214 3677 7 / NUR 301
www.querido.nl

Voor Dick Schouten

'Everyone Has a Plan Until They Get
Punched in the Mouth...'

– Mike Tyson

Deel I

I

Hemelsbreed misschien wel precies een hemelse steenworp verwijderd van het punt waar Lisette een kleine achttien uur later door het oog van de naald zou kruipen, kwam het zich traag voortbewegende verkeer op haar rijstrook – de middelste – voor de eerste keer helemaal tot stilstand. Het was vrijdag, bijna namiddag, de file op de rondweg van Brussel was ingecalculeerd: Lisette hoefde pas tussen zes en zeven uur op het adres te zijn dat Astrid van Gestel haar had opgegeven. Astrid was een vroegere klasgenote van haar. Zij was voor haar werk naar Brussel verhuisd en gaf een feest ter inwijding van haar vers opgeleverde appartement. Ze had oude en nieuwe vrienden uitgenodigd. Lisette behoorde tot de oude vrienden, ze had zich aanvankelijk met een smoes van de uitnodiging willen afmaken, niet alleen omdat het festijn zo'n honderd kilometer van haar woonplaats zou plaatsvinden maar vooral omdat ze Astrid na de middelbare school vrijwel volledig uit het oog was verloren. Maar haar moeder, Vera, had op haar ingesproken: ze moest er eens uit, ze was een twintiger en ook nog eens een millennial... werd het niet eens tijd om zo nu en dan in het weekend iets onalledaags te ondernemen... die Astrid had vast meer oude klasgenoten uitgenodigd... wie weet wie ze daar tegen het lijf zou lopen! Lisette had zich laten ompraten en voordat ze zich had kunnen bedenken had de klok 8 februari geslagen.

Het Brusselse uitje was een cadeau geworden, een cadeau van haar moeder en Bas voor haar vijfentwintigste verjaar-

dag, die zich vier dagen voorafgaand aan Astrids housewarming in huiselijke kring en op een manier die een vijfjarige of een vijfenzeventigjarige niet zou hebben misstaan, had voltrokken. Limonade. Taart. Slingers. Het cadeau bestond uit een overnachting in een hotel dat zich op loopafstand van de woning van Astrid bevond. Ze mocht de auto van haar moeder lenen. Lisette keek, voor de zoveelste keer sinds haar vertrek uit Breda, in de spiegel naar de achterbank, naar het kinderstoeltje dat de reis onbemand meemaakte. De komende nacht zou het de eerste nacht zijn die ze in een ander huis dan haar zoon zou doorbrengen. Ooit – een oogwenk verderop in de tijd – zou het de normaalste zaak van de wereld zijn dat Wout en zij niet onder één dak zouden slapen, maar op die achtste februari was zo'n nacht voor hen beiden nog onbekend terrein.

Het was bijna vier uur en het begon al een beetje donker te worden. Het verkeer in haar baan kwam schoorvoetend in beweging, nu stonden de auto's links en rechts van haar stil. Ze begon aan een inhaalslag, auto's die haar eerder achter zich hadden gelaten werden weer gepasseerd. Lisettes blik werd getrokken door een knalrode vlek in haar ooghoek. Het was de rode skimuts van een meisje van een jaar of zes dat op de achterbank van een Volkswagen-Kever zat en haar bovenlijf en haar hoofd zo had gedraaid dat ze – ogen gesloten – haar neus plat tegen de kleine zijruit kon drukken. Het gezicht van het meisje was hartvormig en opvallend bleek. Er hingen donkerrode oorflappen aan de muts, die bekroond werd door een sneeuw witte pompon in de vorm van een slapend poesje. Plukken steil wit haar kwamen onder de muts uit. Het meisje opende haar ogen toen Lisette haar bijna gepasseerd was. De ogen waren groot en groengrijs en volkomen uitdrukingsloos. Lisette zwaaide maar het meisje zwaaide niet terug.

De auto van haar moeder was een automaat, een geruisloze Audi waarin je niets anders hoefde te doen dan sturen, gas geven en remmen. Al het andere werd door de auto geregeld: als ze te hard reed klonk er een piepje, als er een auto te dichtbij kwam ging er in de buitenspiegel een lampje branden, als ze verkeerd reed, dan zette de vriendelijke mevrouw in het navigatiesysteem haar binnen een mum van tijd weer op het juiste spoor. Lisette reed graag in Vera's auto, ze vond het zelfs wel wat hebben om samen met honderden andere automobilisten in een compacte file over het wegdek te slakken, iedere bestuurder met zijn eigen huis op zijn rug. Lekker warm. Een muziekje erbij als je dat wilde. Ze zette de radio aan, die niet meer dan drie seconden nodig had om een sterke Vlaamse zender te vinden. Ze viel in een nieuwsuitzending die net was begonnen: Trump had een streep gezet onder het ontwapeningsverdrag met Rusland; door een brand in de slaapzalen van het trainingscentrum van de club Flamengo in de Braziliaanse stad Rio de Janeiro waren tien jeugdvoetballers om het leven gekomen. Lisette wachtte niet op de weersvoorspelling, ze zette de radio weer uit. Wout kon sinds kort tegen een bal trappen. Hij kon een aanloop nemen, rennen op zijn kleine beentjes en dan de bal zo'n twee eindeloze meters voor zich uit trappen.

Ze stond weer stil. De auto's rechts van haar waren ook tot stilstand gekomen, alleen op de linkerbaan was sprake van enige beweging. Lisette keek in haar zijspiegel om te zien of de Kever waarin het meisje met de knalrode muts zat al in beeld kwam. Het lampje in de buitenspiegel maakte overuren: in slow motion, op nog geen meter afstand van haar stuur, passeerden de auto's die nu weer wat meters mochten maken. Het begon te miezeren, de ruitenwissers floepten aan in de laagste stand. Lisette luisterde even naar het ritme. Haar vader had haar, toen ze een jaar of vijftien was geweest

en ze tijdens een bezoek aan hem in de Bourgogne in een sneeuwbus in zijn oude Volvo hadden gezeten, verteld dat er in de Californische woestijn een zichzelf Captain Beefheart noemende artiest leefde, een schilder en avant-gardistische blueszanger, die gefascineerd was door het ritme van de ruitenwissers van zijn pick-uptruck en verschillende van zijn songs van dat basisritme had voorzien. Lisette moest altijd aan haar vader en aan Captain Beefheart denken als er ruitenwissers werden aangezet in een auto.

Daar was de Volkswagen met het meisje. Ze rustte nu met haar voorhoofd tegen de ruit aan, de donkerrode oorflappen bungelden in het luchtledige onder haar gezicht. Haar enorme ogen, die ze niet opnieuw had gesloten, bleven van staal toen ze Lisettes zwaaiende hand in beeld kreeg: van terugzwaaien kon geen sprake zijn. De Kever kroop voorbij en de rode vlek verwijderde zich traag. Lisette grinnikte hardop. Ze stond stil in een file op de ringweg van Brussel, het begon donker te worden en het miezerde, ze was op weg naar een feest waarvan ze niet echt wist wat ze er te zoeken had, en toch had een oprechte grinnik de oppervlakte bereikt. Haar moeder had gelijk gehad: ze was een millennial, ze moest er eens uit!

Het neutrale zoemgeluid van haar telefoon klonk op. Lisette wierp een blik op haar smartphone, die ze op de ingebouwde handsfree carkit had vastgeklikt, en zag dat de naam van Bram was opgelicht op het scherm. Hoewel ze Bram sinds haar vroege puberteit welgeteld één keer in het echt had gezien, beschouwde ze hem als haar beste vriend. Hij was – half Amerikaans en half Nederlands – in groep 8 van de lagere school bij haar in de klas gekomen. Zijn vader, een technisch ingenieur uit New York, was door de gemeente van Rotterdam voor anderhalf jaar ingehuurd om in hun haven de een of andere moeilijke klus te klaren. Bram en zij

waren bevriend geraakt nadat hij vanuit het wandrek in de gymzaal letterlijk boven op haar was gevallen, en ze waren bevriend gebleven toen hij met zijn ouders was teruggegaan naar Amerika. Ze mailden of belden elkaar nu al dertien jaar minstens eenmaal per week. Lisette drukte op een knop die op het stuur zat en het vlezige, boers-blozende hoofd van Bram verscheen op haar telefoonscherm. 'Hi there!' zei ze in haar beste Amerikaans, waarna ze meteen weer overschakelde op haar eigen taal omdat Bram tenslotte ook een halve Nederlander was. 'Ik zit in de auto... ben op weg naar Brussel... weet je nog... het feest...'

'Was dat vandaag?! Ik dacht dat je daar morgen naartoe ging...' Brams stem klonk verontschuldigend. 'Ik ben ieder besef van tijd kwijt. Mag je wel bellen in de auto? Anders probeer ik het morgenavond nog wel een keer...'

'Alles is hier handsfree, zelfs om te sturen heb je bijna geen handen meer nodig... bovendien is het spitsuur, ik zit al langer dan een halfuur in de file...'

'Ik kan je rechterarm net zien... zwaai eens?'

Lisette zwaaide. Ze vertelde over het meisje met de rode muts naar wie ze tweemaal had gezwaaid. 'Ze gaf geen krimp... ik zal haar dadelijk wel weer voorbijgaan, want ik rij langzaam terwijl het verkeer in haar baan -'

'Hé Lies,' onderbrak Bram haar. 'Ik heb niet veel tijd... moet dadelijk naar college. Nog gefeliciteerd met je vijftwintigste! Wat heb je van Wout gekregen?'

'Een kasjmier sjaal en een erg abstracte tekening... de tekening wilde hij natuurlijk meteen weer terug hebben, die was nou eenmaal van hem.'

Op het schermpje grijnsde Bram. 'Geen onderscheid als je twee jaar oud bent... geen onderscheid tussen zo'n tekening en, om maar wat te noemen, de inhoud van je pispot... wat van jou is is van jou en wee het gebeente van degene die

het waagt je bezit van je af te pakken...' Bram kende Lisettes zoon vanaf diens eerste dag en hij had – al was het louter digitaal – alle baby- en peuterstappen op de voet gevolgd. Het sprak tot zijn verbeelding dat Wout, nu er pogingen werden ondernomen om hem zindelijk te krijgen, alleen onder dwang afstand deed van zijn ontlasting en steevast heftig tierend protesteerde als Lisette zijn nog warme have door de wc wilde spoelen. 'Zouden wij die fase ook gekend hebben of is het iets van deze tijd? Het frustrleert me mateloos dat ik me niets, maar dan ook *niets* kan herinneren van mijn eerste drie levensjaren!'

Lisette haalde buiten het zicht van haar beste vriend haar schouders op. 'Hoe was je stilteweek?' vroeg ze. Bram had haar niet op haar verjaardag kunnen bellen omdat de vierde februari midden in een van zijn stilteweeken was gevallen. Hij zat in het vierde jaar van zijn priesteropleiding. Toen hij nog bij haar in de klas had gezeten was het zijn vaste plan geweest om, eenmaal terug in het land van zijn vader, footballspeler te worden. Er waren in Amerika speciale middelbare scholen en universiteiten voor talentvolle sporters. Hij was recht op zijn doel afgegaan, hij was een razendsnelle *running back* geworden, de universiteit waar hij – min of meer voor de vorm – *arts and humanities* ging studeren had grote plannen met hem en toen nam zijn coach hem en zijn teamgenoten, in de aanloop naar een belangrijke wedstrijd, mee naar een traditionele Latijnse mis. *Everyone has a plan, until they get punched in the mouth...* dat was wat Bram met een summier lachje – en in navolging van de door hem bewonderde bokser Mike Tyson – tegen Lisette had gezegd nadat hij haar had verteld dat hij geen footballspeler meer wilde worden maar priester. Hij had zich bij een rooms-katholiek orthodox seminarie aangemeld en was na een korte voorbereiding aan de opleiding begonnen. De drastische

wending die Brams leven had genomen, had Lisette onwennig gestemd totdat het haar duidelijk was geworden dat zijn keuze geen afbreuk deed aan hun onderlinge vertrouwdheid en dat ze er in wezen alleen maar een gespreksonderwerp bij hadden gekregen.

‘Het geeft een mens heel wat te denken, zo’n week...’ Brams gezicht betrok. ‘Het is de bedoeling dat door stilte en gebed alle gemoedsbewegingen en gedachten tot stilstand komen en dat je dan je innerlijke oor te luisteren legt en tot een woordloos gebed komt... ga er maar aan staan...’

Lisette dacht aan haar zoon, die een strijd met woorden voerde die misschien wel exact het tegenovergestelde was van de worsteling van Bram. Wout struikelde de laatste tijd nogal eens over de woorden en zinnestukjes die hij kende, iets waarover Lisette zich enige zorgen maakte maar wat volgens Vera heel normaal was: een peuter stotterde vaak omdat zijn peuterhoofd bomvol gedachten zat die hij liever dan wat ook tot uitdrukking zou willen brengen terwijl hij daar de woorden nog niet voor had. Ze wilde haar observatie aan Bram voorleggen maar werd de pas afgesneden door de stem van het navigatiesysteem: over 400 meter moest ze haar afslag nemen.

Bram leek de navigatiedame niet te hebben gehoord. ‘En dan had ik ook nog eens, in de uren waarin ik sliep, de ene na de andere droom waarin ik aan het kletsen was alsof mijn leven ervan afhing...’ Hij zuchtte. ‘Als zo’n stilteweek me al niet lukt...’ Hij twijfelde er ook na meer dan drie jaar nog geregeld aan of hij wel de juiste persoon was voor het seminarie en het priesterschap.

‘Boohoo... mijn hart bloedt... maar hoe vaak heb je me niet verteld dat ál je studiegenoten twijfelen, dat die twijfels er zijn om spirituele stappen te kunnen maken of zoiets en dat... hoe zei je dat ook alweer... zo’n *dark night of the soul*

– dat was het toch? – domweg verdúúrd moet worden... en dat –' Lisette stopte abrupt met haar opbeurend bedoelde be-
toogje. 'Daar is ze weer!' Ze had de Kever weer ingehaald. Het meisje zag haar ook, ze had haar hoofd naar Lisette toe
gedraaid en keek haar recht in haar ogen. Lisette zwaaide voor de derde keer en voor de derde keer ontkende het meis-
je met haar stalen groengrijze blik dat de zwaai-beweging tot haar was doorgedrongen. Lisette besloot het erbij te laten,
maar op het moment dat ze weer voor zich wilde gaan kijken stak het meisje haar tong uit. De kleur en het formaat van de
tong stonden in scherp contrast met de bleke huid van het frêle gezicht, maar het waren de ogen die van haar een an-
der meisje maakten, die haar van een bleek, uitdrukking-
loos meisje met een rare rode muts veranderden in een licht-
gevend mensenkind met een slapend poesje boven op haar
hoofd, een mensenkind dat iemand anders had onthaald op
een goede mop: de grote groengrijze ogen verwijdden zich
nog en vulden zich tot aan de randen met hilariteit, pret en
trots over de geslaagde uitkomst van haar onderneming. Li-
sette vertelde zo precies als ze kon aan Bram wat er zich in
de seconden daarvoor had afgespeeld tussen haar en het Bel-
gische meisje, dat inmiddels alweer een paar auto's achterop
was geraakt. 'Driemaal was kennelijk scheepsrecht...' Liset-
te gniffelde.

Brams moedeloosheid had plaatsgemaakt voor een ge-
amuseerde uitdrukking. 'Weet je nog, Lies...' vroeg hij en hij
glimlachte breed, 'die grap met die zaal vol domme blond-
jes? Driemaal was ook daar scheepsrecht... alleen hadden de
domme blondjes dat niet door!'

Toen Lisette niet eens zo heel veel later (ze had Bram be-
loofd dat ze hem zou terugbellen als ze weer thuis was, ze
was een lange tunnel door geslakt, ze was de Volkswagen
kwijtgeraakt) de juiste afslag nam en volgens nauwgezet-

te aanwijzingen op weg ging naar haar hotel, stond de mop waaraan ze erg lang niet meer had gedacht haar weer helder voor de geest. Het was de beste mop van alle moppen die Bram haar had verteld in de maand waarin ze – nadat ze drie maanden in het ziekenhuis had gelegen – voor de tweede keer aan haar laatste jaar op de lagere school was begonnen en lachen van levensbelang was geweest.

(Er staat een professor voor een zaal vol domme blondjes. De professor vraagt aan een van de domme blondjes: hoeveel is één plus één? Het domme blondje antwoordt: vier! En de professor zegt dat het fout is. Geef haar nog een kans, geef haar nog een kans, roepen alle andere domme blondjes in de zaal. En dat doet de professor. Hij vraagt aan hetzelfde domme blondje: hoeveel is één plus één? Het domme blondje antwoordt: drie! Weer fout! Geef haar nog een kans, geef haar nog een kans, roepen alle andere domme blondjes in de zaal. En dat doet de professor. Weer vraagt hij aan hetzelfde domme blondje: hoeveel is één plus één? Het domme blondje antwoordt: twee! En alle andere domme blondjes in de zaal roepen: geef haar nog een kans, geef haar nog een kans!)

Lisette stond aan de rand van de brede stoep voor het spik-splinternieuwe, acht appartementen tellende woontorentje waarin Astrid sinds kort woonde. Pal achter haar, op het nog naglimmende asfalt, stonden auto's geparkeerd en reed sporadisch verkeer. Het appartement waar het die avond feest was, bevond zich op de bovenste verdieping en aan de rechterkant van het trappenhuis, dat zich, spaarzaam verlicht en achter een glazen pui, ten voeten uit toonde aan de voorbijganger die even op de stoeprand ging staan om het nieuwe gebouw te bewonderen. Via de twee hoge ramen die Astrids

woning telde stroomde goud feestlicht het avonddonker in. Er stonden mensen voor het linkerraam, met hun rugen naar Lisette toe. De wandeling van het hotel naar het adres dat Astrid had opgegeven had nog geen vijf minuten geduurd. Ze was aan de late kant, het was bijna acht uur en op de uitnodiging had gestaan dat er vanaf zes uur geborreld kon worden, waarna er om een uur of halfacht een buffet zou worden geopend. Het was de bedoeling (Astrids bedoeling) dat ze later op de avond met het hele gezelschap naar de Brusselse binnenstad zouden gaan, naar een club die De Zeven Hoofdzonden heette. In het hotel had Lisette – terwijl ze onder de douche stond – geprobeerd de zeven hoofdzonden op te sommen, maar meer dan vijf hadden er niet bij haar willen opkomen: hoogmoed, hebzucht, afgunst, woede, wellust. Het was uit den boze om de overige twee kapitale menselijke zwakheden op haar smartphone op te zoeken, die moesten in de loop van de avond op eigen kracht uit haar geheugen opborrelen.

Het miezerde niet langer maar het was koud: Lisette had op weg naar het opgegeven adres haar adem maar hoeven volgen. Er zaten te dunne kleren onder het leren bomberjack dat ze in Amerika had gekocht. Ze droeg de rok, het avocadokleurige lamswollen vest en de sneakers die ze twee weken daarvoor ook op de begrafenis van de vader van Bas had gedragen. Een minstens negentigjarige kennis van de overledene had haar toen gecomplimenteerd met haar outfit. Bas was de tweede man van haar moeder, hij had zich toen Lisette negen jaar oud was over haar ontfermd als over een eigen kind, maar de vader van Bas had zich nooit met zijn stiefkleindochter bemoeid en Lisette had hem hooguit vier keer ontmoet. Bas had een moeizame relatie gehad met de man die volgens de derde spreker een van de meest opvliegende mensen was geweest die hij ooit had ontmoet, een

driftkikker die er bij de minste of geringste tegenspraak met een helwit waas voor ogen ongebreideld op los had gescholden. Het was, aldus de spreker, een wonder dat hij zo oud was geworden.

Lisette tuurde naar de goudverlichte ramen op de vierde verdieping. Ze hupte van haar ene been op het andere. Het huppen belichaamde haar twijfel: haar ene been vertelde haar dat ze helemaal uit Breda was gekomen, dat ze had ingecheckt in het hotel en dat ze nu niet meer terug kon, terwijl het andere been haar inprentte dat ze, zolang ze nog niet had aangebeld, simpelweg kon teruglopen naar het hotel. Het niet-aanbelbeen legde onmiskenbaar meer gewicht in de schaal dan het aanbelbeen. Ze kon nu nog terug. Ze hoorde niet meer bij de leeftijdgenoten die zich in Astrids huis hadden verzameld, de ambitieuze en niet lang daarvoor afgestudeerde jongens en meisjes die zich – slim, gevat, zelfverzekerd – in het mannen- en vrouwenleven hadden gestort om zich een plaats te verwerven in de journalistiek of in de politiek of in de kunst of in de wetenschap. Lisette was op een ander spoor beland, op het spoor van de alleenstaande, werkende moeders, en nu hoorde ze bij Wout en bij haar collega's en bij Arno, die ambulancechauffeur was in het ziekenhuis waar zij de telefoon opnam in het afspraken centrum en die haar toen ze nog zwanger was had voorgesteld aan zijn zwangere zus, Sheila, zodat ze samen naar zwangerschapsgymnastiek konden gaan. Sheila was geen alleenstaande moeder en ze was in verwachting van haar derde zoon toen Lisette en zij met elkaar bevriend waren geraakt.

Lisette haalde haar telefoon uit de tas waarin ook de cadeautjes voor Astrid zaten – een fles wijn en een porseleinen kop-en-schotel – en ze nam een foto van het volstrekt symmetrische appartemententorentje (acht woningen, vier verdiepingen, vier appartementen links van het trappenhuis en

vier rechts ervan, iedere woning voorzien – tenminste aan de straatkant – van twee hoge ramen). *Bovenste verdieping rechts, daar is het te doen*, luidde de tekst die ze in het appje meestuurde. En: *Ik denk dat ik terug naar het hotel ga*. Ze verzond het bericht en zag dat Sheila – of Arno – het meteen opende. Sheila en Arno en Lisette vormden een piepkleine appgroep. Lisette had een uur eerder een foto ontvangen van de televisie in de woonkamer van Sheila. Het gezicht van Carrie Mathison, de CIA-medewerkster die in *Homeland* terreurdaden voorkwam, vulde met een verwrongen glimlach het hele beeld. *Netflix is ook niet alles*, stond erbij. *Hou ons op de hoogte!* Arno ging op vrijdagavond vaak naar zijn zus om naar Netflix te kijken totdat Sander, Sheila's man, thuiskwam van zijn late weekafrondingswerkzaamheden en ze met zijn drieën nog wat aten en dronken. Arno was in het diepste geheim een beetje verliefd op Sander. Op het scherm van Lisettes telefoon was te zien dat er werd teruggeschreven op haar mededeling dat ze er bij nader inzien geen brood in zag om naar boven te gaan. Ze wachtte. Ze dacht aan het korte FaceTime-gesprek dat ze in het hotel met haar moeder had gevoerd, vlak voordat ze weer naar buiten was gegaan. Wout sliep al. Vera was met de telefoon naar de slaapkamer gelopen. Ze had het licht aangedaan en ze had haar in diepe rust verkerende kleinzoon aan haar dochter laten zien. Wout sliep overal doorheen, hij had de horde van het onder een ander dak in slaap vallen dan zijn moeder met glans genomen. Sheila's reactie floepte tevoorschijn op Lisettes smartphone. *Niks niet terug naar het hotel. Wij willen weten hoe het er daar vanbinnen uit ziet. Wij willen weten of het waar is dat verveling, drank, seks en explosieve miscommunicatie schering en inslag zijn in het diplomatenwereldje. Go girl!*

Brussel was de eerste buitenlandse post voor Astrid. Nadat

Lisette de uitnodiging voor de housewarming had geaccepteerd, was er een korte e-mailuitwisseling tussen hen beiden geweest. Lisette was te weten gekomen dat Astrid economie had gestudeerd en een master had behaald in ontwikkelings-economie. Ze had stage gelopen in Oost-Congo, waar ze onderzoek had gedaan naar verduurzaming van grondstoffenhandel maar ze was vervolgens geleidelijk meer de politieke kant op gegaan. Het balletje was vanzelf verder geroold, had Astrid geschreven, en voordat ze er erg in had gehad was ze aangenomen voor het felbegeerde diplomatenklasje. Lisette had het klasje gegoogeld: van de meer dan duizend sollicitanten die jaarlijks bij Buitenlandse Zaken dongen naar een plaats in dat klasje werden er vijftientig toegelaten. De nieuwelingen kregen meteen een contract voor zeven jaar. In die zeven jaar moesten zij verschillende functies in Den Haag vervullen en kregen ze twee posten in het buitenland. Daarna volgde al dan niet een vast contract. Astrid wist nog niet of zij een vast contract begeerde. Het was vooralsnog zaak om alle opties open te houden.

Lisette rilde onder het stugge leer van haar jack en merkte dat ze met huppen was opgehouden. De ramen op de vierde verdieping waren van goud, binnen had helemaal niemand last van de kou, er waren vast wel een paar mensen gekomen die ze van vroeger kende en toch leunde ze, toeval of niet, met vrijwel haar hele gewicht op het niet-aanbelbeen. Wat moest ze zeggen als een oud-klasgenoot haar vroeg hoe het haar was vergaan na de middelbare school? Ze kon moeilijk met de waarheid aankomen en vertellen dat ze na drie jaar medicijnen te hebben gestudeerd een tussenjaar had genomen en dat ze in dat tussenjaar – ingebed in het beeld dat ze van zichzelf had als iemand die er principes op na hield, die gedisciplineerd was, een persoon ook die werd voortgedreven door een stellig geloof in altruïsme als enige zinni-

ge reactie op de groteske ongelijkheden die er in de wereld bestonden – onder andere naar Amerika was gegaan, waar ze niet alleen uit de droom van haar zelfbeeld was geholpen en ingepeperd had gekregen dat ze minder goed, minder sterk en minder moedig was dan ze altijd voor de vuist weg had gemeend, maar waar ze bovendien onbedoeld zwanger was geraakt van een jongen die ze slechts kort had gekend en die niet lang na de conceptie – toen die conceptie zich zelfs nog niet aan Lisette had geopenbaard – dodelijk was verongelukt. In de korte e-mailuitwisseling met Astrid had ze geen melding gemaakt van haar aan gruzelementen gevallen zelfbeeld en ook niet van haar zwangerschap of van Wout. Ze had halve waarheden opgelepeld. *Studie afgebroken. Weer bij haar moeder gaan wonen. Het werk in het ziekenhuis als tussenoplossing. Een pas op de plaats gemaakt die zo onderhand uit de hand aan het lopen was. De hoogste tijd om weer in beweging te komen.* Ze had haar zoon in haar e-mails verloochend en ze zou hem daarboven ook verloochenen.

Lisette was te dun gekleed, het rillen had serieuze vormen aangenomen. Ze moest hier weg. Ze zag de halve en hele leugens voor zich die ze zou gaan verkopen om verschoond te kunnen blijven van de blikken vol onderdrukt grijnzend ongeloof die haar deel zouden worden als ze Wout ter sprake zou brengen. De leeftijdgenoten die in het nieuwe huis van Astrid feest aan het vieren waren, de twintigers die hun ongebondenheid hoog in het vaandel voerden en het najagen van een carrière voorlopig op de eerste plaats hadden gezet, zouden nooit zo stom zijn om zwanger te worden en als er bij hoge uitzondering eens een zaadcel langs alle voorbehoedsmiddelen heen glipte, dan was een abortuskliniek nooit ver weg. Lisette rilde. Ze zag nog meer voor zich. Haar oude klasgenoten – of de nieuwe vrienden van Astrid – zou-

den haar met ironisch opgetrokken wenkbrauwen aankijken als duidelijk zou worden dat ze had besloten om na de geboorte van Wout haar maatschappelijke aspiraties – totdat hij naar de kleuterschool zou gaan – op een laag pitje te zetten zodat haar zoon in de eerste vier jaar van zijn leven vertrouwen kon krijgen in zichzelf en in de mensen en de wereld om hem heen. (Lisette had Dr. Spock aan haar zijde. Zwart-op-wit stond het in zijn onwankelbare opvoedgids – eerste druk 1945 –: *peuters die worden verzorgd in stabiele, liefdevolle en aandachtige omstandigheden krijgen een beter ontwikkeld gevoelsleven en vaker wel dan niet een hoger IQ. Kinderen die niet in een stabiele omgeving opgroeien hebben het veel moeilijker en reageren soms zelfs met depressief gedrag.* Er kon veel van Wout gezegd worden – hij zei vaak ‘nee’ de laatste tijd, hij wilde zijn poep bij zich houden, hij werd kwaad als hij niet zelf het klittenband van zijn schoenen mocht vastklitten, hij lustte absoluut geen geprakte banaan, hij kon een bal hooguit twee meter voor zich uit schoppen – maar hij was in de twee jaar en bijna twee maanden van zijn leven nog geen minuut depressief geweest.)

Op het asfalt schuin achter Lisette vond een auto een parkeerplaats. Lisette keek om en weer voor zich. Even later werd ze gepasseerd door vier jonge mensen die met snelle passen recht op de glazen toegangsdeur van Astrids appartementengebouw afliepen. Het waren drie mannen en een vrouw. De mannen droegen colberts met opgeslagen kragen, de jonge vrouw had een wijde, beige winterjas aan. Ze knikte Lisette toe tijdens het passeren. Bij de verlichte entreehal moesten ze een tel of tien wachten voordat de deur werd open gezoomd. Ze liepen naar binnen, ze kenden de weg, ze kwamen tot stilstand bij wat wel de lift moest zijn. De jonge vrouw wierp een blik naar buiten. Ze zei iets tegen de man-

nen en liep weer naar de glazen deur van de entree. Ze opende de deur en riep op vragende toon: 'Vous devez être avec Astrid? La fête d'Astrid?' De vragen waren voor Lisette bedoeld.

'Oui,' riep Lisette terug. 'Oui, oui!' En ze begaf zich op een drafje naar de deur die door de jonge vrouw in de beige jas voor haar werd opengehouden.

'Raar dat ik me daar niets van kan herinneren... bizar gewoon!' Astrid wierp nog een korzelige blik op de fles wijn in haar linkerhand en zette hem vervolgens, samen met het doosje waarin Lisette de kop-en-schotel had vervoerd, achter zich op de zwartmarmeren bovenplaat van het kookeiland in de grote woonkamer. Er stonden nog minstens tien flessen op dat zwarte marmer.

Lisette had niet kunnen voorkomen dat er zich een blos over haar gezicht verspreidde terwijl ze de anekdote over de wijnfles en het theekopje opdiste. De anekdote was gebaseerd op een gedeelde jeugdherinnering maar Astrids geheugen had geen krimp gegeven en de blik in haar ogen was vlak gebleven. 'Een mens kan zich niet alles herinneren,' was wat ze als reactie op de lege ogen van Astrid bij elkaar wist te sprokkelen. Ze dacht even aan Brams frustratie over het ontbreken van herinneringen aan zijn eerste drie levensjaren. En er flitste nog een gedachte voorbij: als het waar was dat een mens zich zo goed als niets kon herinneren van zijn eerste jaren, dan zou dat betekenen dat alles wat Wout tot dan toe had meegemaakt – Geen tijd, er was geen tijd voor gedachteflitsen, ze moest het begroetingsgesprekje met Astrid tot een acceptabel einde brengen. 'Je woont hier overigens *pas mal...*' De paar bekakte Franse woordjes waren eruit gefloept voordat ze ze weer had kunnen inslikken. Haar blos verdiepte zich. '*Pas mal du tout!*' zei ze toen ook nog